

N:o 23.

Ank. till Riksd. kansli den 15 februari, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af dels Kongl. Maj:ts proposition angående förhöjning i de vaktmästarne hos åtskilliga statsmyndigheter tillerkända löneförmåner, dels ock inom Riksdagen väckt motion i samma ämne. (1:a o. 2:a U. A.)

Uti en till Riksdagen aflåten, till statsutskottet för förberedande behandling remitterad proposition (n:o 8) af den 17 december nästlidet år har Kongl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen att medgifva:

att å staterna för nedannämnda verk, nemligen:
högsta domstolen,
justitie-, utrikes-, landtförsvars-, sjöförsvars-, civil-, finans- och
ecklesiastikdepartementens afdelningar af Kongl. Maj:ts kansli,
nedre justitierevisionen,
justitiekanslersemetet,
svea hofrätt,
fångvårdsstyrelsen,
arméförvaltningen,
fortifikationen,
marinförvaltningen,

kommerskollegium,
 statistiska centralbyrån,
 landtmästeristyrelsen,
 landbruksstyrelsen,
 väg- och vattenbyggnadsstyrelsen,
 jernvägsstyrelsen,
 öfverståhållareembetets kansli,
 kammarkollegium,
 statskontoret,
 kammarrätten,
 generalpoststyrelsen,
 telegrafstyrelsen,
 generaltullstyrelsen,
 öfverintendentsembetet,
 domänstyrelsen,
 riksarkivet,
 kongl. biblioteket,

måtte uppföras *ej mindre* för de vaktmästare, som åtnjuta i lön 800 kronor och i tjänstgöringspenningar 300 kronor, ett ålderstillägg å 100 kronor, att utgå efter fem års väl vitsordad tjänstgöring, *än äfven*, utöfver de i nämnda stater för de vaktmästare, som åtnjuta i lön 500 kronor och i tjänstgöringspenningar 200 kronor eller 300 kronor, uppförda ålderstillägg å 100 kronor hvardera, att utgå efter fem års väl, vitsordad tjänstgöring, ett andra ålderstillägg likaledes å 100 kronor att utgå efter tio års så beskaffad tjänstgöring;

att utöfver det å staten för landtförvarsdepartementets afdelning af Kongl. Maj:ts kansli för en vaktmästare å kommandoexpeditionen uppförda arfvode å 750 kronor måtte till bemälda vaktmästare efter fem års väl vitsordad tjänstgöring från fjerde hufvudtitelns anslag till ålders- tillägg utgå ett ytterligare belopp af 100 kronor;

att för den vid fortifikationen anstälde vaktmästare måtte uppföras ett ålderstillägg å 100 kronor, att från fjerde hufvudtitelns anslag till ålderstillägg utgå efter fem års väl vitsordad tjänstgöring;

att, med ändring af den för vaktmästarne vid länsstyrelserna gäl- lande aflöningsstat, i hvad denna stat afser länsstyrelsen i Stockholms län, de vid nämnda länsstyrelse anstälde vaktmästare skulle ega åtnjuta ett ålderstillägg å 100 kronor efter fem års väl vitsordad tjänstgöring och ett andra ålderstillägg likaledes å 100 kronor efter ytterligare fem års så beskaffad tjänstgöring; samt

att utöfver det å staten för rikets allmänna kartverk för en vakt-

mästare uppförda arfvode å 900 kronor måtte till bemälde vaktmästare efter fem års väl vitsordad tjänstgöring från anslaget till rikets allmänna kartverk utgå ett ytterligare belopp af 100 kronor;

allt med iakttagande att samtliga sålunda föreslagna ålderstillägg skulle utgå under samma vilkor, som för åtnjutande af redan medgifna ålderstillägg vore bestämda, samt att de nya ålderstilläggen och förhöjda arfvodena icke i något fall finge utgå före 1899 års början.

Enligt ofvanberörda statsrådsprotokoll har statsrådet och chefen för finansdepartementet — med förmålan att vaktmästaren hos statsrådsberedningen, högsta domstolen, nedre justitierevisionen, statsdepartementen och flertalet af statens embetsverk och myndigheter i hufvudstaden i särskilda ansökningar anhållit, att Kongl. Maj:t måtte taga i öfvervägande, huruvida icke staten skulle kunna bereda någon förhöjning i de vaktmästarne tillerkända löneförmåner, samt härom göra den framställning till Riksdagen, som kunde finnas vara af förhållandena påkallad; äfvensom att öfver berörda ansökningar, så vidt de afsåge vaktmästarne hos de under statsdepartementen hörande myndigheter, dessa myndigheter sig yttrat, hvarje myndighet öfver den af dess vaktmästare gjorda ansökning, hvarjemte statskontoret afgifvit infordradt utlåtande i ärendet — vidare meddelat, att sökandena till stöd för de gjorda framställningarne anfört, att, sedan nu gällande löneförmåner för vaktmästarne fastställdes, förhållandena väsentligen ändrats så väl med hänsyn till dessa löneförmånens förmåga att räcka till för fyllande af tjensteinnehafvarnes berättigade behof som ock med afseende å det desse åliggande arbete, till närmare utveckling hvaraf sökandena anfört,

att kostnaderna för bostad och öfriga förnödenheter numera vore betydligt högre än det belopp, hvartill de för omkring tjugu år sedan beräknades;

att, om än för arbetsklassen i allmänhet denna förändring motvägts eller mera än motvägts af ökad ersättning för arbetet, åtminstone för de dugligare och ordentligare inom klassen, en dylik förmån deremot icke kommit de i statens tjänst anstälde vaktmästarne till del;

att arbetslönernas allmänna stegring emellertid icke försiggått endast inom den egentliga industrien och de öfriga enskilda verksamhetsområden, som hastigare följde konjunkturernas växlingar, ett förhållande, som framginge af de lönebelopp, som nu utginge till närmast jemförliga personer inom allmänna och enskilda inrättningar af mera oföränderlig natur, såsom riksbanken, jernkontoret, enskilda banker och försäkringsbolag; samt

att, om således den af staten aflönade vaktmästarens ekonomiska

läge i jämförelse med de arbetares, med hvilka han kunde anses närmast likställd, numera stälde sig särdeles ogynnsamt, helst i betraktande af de större fordringar med hänsyn till klädedrägt m. m., som måste ställas på den förre, och äfven vore afgjordt ogynnsammare än den hos enskilda inrättningar anställde vaktmästarens, oaktadt fordringarne på duglighet och ordentlighet icke kunde vara mindre, när det gälde den i statens tjänst anställde, härtill ytterligare komme, att den efter fastställande af nu gällande lönestater i så hög grad ökade embetsverksamheten icke kunnat annat än äfven för vaktmästarne medföra en väsentlig utsträckning af arbete och arbetstid, hvarigenom de vid aflöningsstaternas uppgörande sannolikt i betraktande tagna tillfällen till extra förtjenst, som kunde för vaktmästarne erbjudas, väsentligen upphört, likasom för öfrigt andra omständigheter bidragit att minska eller upphäfva dylika möjligheter.

Departementschefen erinrade vidare, att flertalet lönestater för de verk, hvilkas vaktmästare nu begärt löneförhöjning, upptoge en vaktmästare, vanligen benämnd förste vaktmästare, med lön 800 kronor och tjänstgöringspenningar 300 kronor, samt en eller flere vaktmästare med lön 500 kronor och tjänstgöringspenningar 300 kronor samt åldertillägg å lönen efter fem år med 100 kronor. Sådana vore aflöningsförhållandena för vaktmästarne i högsta domstolen, justitie-, utrikes-, civil-, finans- och ecklesiastikdepartementen, de å civildepartementets stat upptagna vaktmästarne i statsrådsberedningen, fångvårdsstyrelsen, arméförvaltningen, marinförvaltningen, kommerskollegium, statistiska centralbyrån, kammarkollegium, statskontoret, kammarrätten, generalpoststyrelsen, telegrafstyrelsen, generaltullstyrelsen, öfverintendentsembetet, domänstyrelsen, riksarkivet, kongl. biblioteket, medicinalstyrelsen och landtmäteristyrelsen.

I förevarande hänseende nära lika med ofvanberörda lönestater vore de för landt- och sjöförvarsdepartementen fastställda, hvilka upptoge, den för landtförvarsdepartementet gällande en vaktmästare med lön 800 kronor och tjänstgöringspenningar 300 kronor, en vaktmästare med lön 500 kronor, tjänstgöringspenningar 300 kronor jemte ålderstillägg efter fem år å 100 kronor och en vaktmästare (å kommandoexpeditionen) med ett årligt arfvode af 750 kronor, samt den för sjöförvarsdepartementet gällande två vaktmästare, deraf den ene å kommandoexpeditionen, hvardera med lön 800 kronor och tjänstgöringspenningar 300 kronor.

Af öfriga myndigheter, om hvilkas vaktmästare nu vore fråga, komme vidare Svea hofrätt, hvars lönestat upptoge en vaktmästare med lön 800 kronor och tjänstgöringspenningar 300 kronor, samt tio hofrätts-

poster med lön 500 kronor, tjänstgöringspenningar 200 kronor och ålderstillägg å lönen efter fem år med 100 kronor, rikets allmänna kartverk med en vaktmästare med 900 kronor i årligt arvode, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen med likaledes en vaktmästare, åtnjutande lön 500 kronor, tjänstgöringspenningar 300 kronor, ålderstillägg å 100 kronor efter fem år samt fri bostad, öfverståthållareembetet och Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Stockhoms län, hvilkas samtliga vaktmästare åtnjöte hvar och en 800 kronors aflöning, deraf 300 kronor såsom tjänstgöringspenningar, jemte ålderstillägg å 100 kronor att tillgodokomma vaktmästarne hos öfverståthållareembetet efter fem och hos Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande efter tio år, landbruksstyrelsen med en vaktmästare med enahanda aflöning som vaktmästarne hos öfverståthållareembetet, patent- och registreringsverket med en vaktmästare, hvilkens aflöning för närvarande utgjorde 800 kronor jemte ålderstillägg 100 kronor, fortifikationen likaledes med endast en vaktmästare, hvilkens aflöningsförmåner utginge af det å fjerde hufvudtiteln uppförda anslag till aflöning och rekrytering m. m., med lön 600 kronor jemte inqvarterings- och servispenningar till belopp af 200 kronor, samt nedre justitierevisionen, hvars samtliga vaktmästare åtnjöte aflöning lika med hofrättsposterna hos Svea hofrätt; varande i en del lönestater tillika stadgadt, att lönen för vaktmästare, som åtnjöte fri bostad, skulle minskas med 150 kronor, hvilket afdrag enligt lönestaten för statistiska centralbyrån skulle ega rum jemväl för en af byråns vaktmästare, så länge han åtnjöte nämnda förmån jemte fri vedbrand.

Af de myndigheter, som i ärendet afgifvit yttranden, hade general-tullstyrelsen ansett sig ej kunna understödja den af dess vaktmästare gjorda framställning. Såsom skäl härför hade styrelsen andragit, att sökandena ej ifrågasatt — liksom ej heller styrelsen hade skäl för en sådan åsigt — att innehafvarne af vaktmästarebefattningarne inom styrelsen skulle vid den allmänna löneroglering, som för omkring tjugu år sedan genomfördes, hafva tillgodosetts mindre än förhållandena då kräfde, att sökandenas påstående, att förhållandena sedan den tiden väsentligen försämrats, i det hyror och lefnadsomkostnader i öfrigt skulle hafva betydligt stigit, ej enligt styrelsens åsigt vore med verkliga förhållandet öfverensstämmande, att frågan huruvida de af sökandena omförmälda verk och inrättningar äfvensom enskilda personer höjt aflöningen för de i deras tjänst anstälde vaktbetjente ej i detta sammanhang påkallade någon närmare undersökning, då antingen olikheter i afseende å sjelfva tjänstgöringen eller andra omständigheter, såsom större eller mindre trygghet att varda vid tjänsten bibehållna, förmånen af pensionsrätt

eller saknaden af sådan o. s. v., i allmänhet icke medgäfvit någon jemförelse mellan sistbemälda vaktbetjente och de i statens tjenst anstälde, samt att, ehuru antagligt vore, att de ökade göromålen inom embetsverken medfört i någon mån trägnare tjenstegöromål äfven för de der anstälde vaktmästarne, denna omständighet ej kunde tillmätas synnerlig betydelse, då i allmänhet den tid, hvarunder ifrågavarande betjentes tillstädesvaro å tjenstelokalerna påkallades, i allt fall ej utsträckts i sådan grad, att tillfällena till biförtjenst afsevärdt inskränkts.

Emellertid hade generaltullstyrelsen ansett, att, derest Kongl. Maj:t skulle finna de af vaktmästare inom åtskilliga andra centrala embetsverk gjorda ansökningar om löneförhöjning förtjena afseende, jemväl styrelsens vaktmästare borde komma i åtanke, en hemställan, som patent- och registeringsverket beträffande dess vaktmästare i hufvudsak biträdt.

Öfriga i ärendet hörda myndigheter hade deremot, en hvar i hvad dess vaktmästare anginge, understödt framställningarne, dervid riksarkivet, kongl. biblioteket och landtbruksstyrelsen ej haft något särskildt förslag att framställa i fråga om beloppet af löneförbättringen, fängvårdsstyrelsen tillstyrkt förhöjning i andre vaktmästarens aflöning med 100 kronor, öfverståhållareembetet förordat beviljande af ett andra ålderstillägg åt dess vaktmästare efter tio år, Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Stockholms län en löneförhöjning å 100 kronor, deraf hälften skulle betraktas såsom lön och hälften såsom tjenstgöringspenningar, kommerskollegium, kammarkollegium, kammarrätten, generalpoststyrelsen, telegrafstyrelsen, medicinalstyrelsen, landtmäteristyrelsen och väg- och vattenbyggnadstyrelsen förhöjning i tjenstgöringspenningarne med 100 kronor, arméförvaltningen förhöjning i tjenstgöringspenningarne för hvar och en af dess vaktmästare med 100 kronor samt dessutom ett ålderstillägg för förste vaktmästaren efter fem år å 100 kronor och ett andra ålderstillägg åt öfrige vaktmästarne efter tio år likaledes å 100 kronor, statistiska centralbyrån och öfverintendentsembetet höjning i vaktmästarnes tjenstgöringspenningar med 100 kronor åt hvar samt ett andra ålderstillägg efter tio år å 100 kronor för andre vaktmästarne, marinförvaltningen förhöjning med 100 kronor i lönen och 100 kronor i tjenstgöringspenningarne för samtliga dess vaktmästare, Svea hofrätt och domänstyrelsen 200 kronors ökning i tjenstgöringspenningarne för samtliga dess vaktbetjente, rikets allmänna kartverk en löneförbättring för dess vaktmästare af 100 kronor och dessutom ålderstillägg å ett par hundra kronor, samt fortifikationen en löneförbättring af 300 kronor att betraktas såsom tjenstgöringspenningar.

För de föreslagna höjningarne hade nyssberörda myndigheter anfört olika skäl. Såsom sådana hade angifvits stegringen af hyror och lefnadskostnader; den i sammanhang med göromålens tillväxt hos embetsverken i allmänhet jemväl för vaktbetjeningen uppkomna ökning i såväl tjenstgöringstidens längd som sjelfva arbetet under denna tid, något som i mest afsevärd mån framhållits af generalpoststyrelsen och telegrafstyrelsen samt Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Stockholms län, hvilken sistnämnda myndighet särskildt påpekat obilligheten af vaktbetjeningens likställighet i aflöningsförmåner med öfriga länsstyrelser vaktmästare, hvilka hade lindrigare tjenstgöring och mindre hyreskostnader, äfvensom af arméförvaltningen, fortifikationen och Svea hofrätt; den i följd af ökningen i tjenstgöringstidens längd äfvensom andra omständigheter inträdda minskning i tillfällena till inkomster utom tjensten; de svårigheter, som, med afseende å de i de fleste vaktmästarnes aflöning ingående tjenstgöringspenningarnes låga belopp, lätt kunde uppstå att, i händelse af behof utaf vikarie för ordinarie vaktmästare, som af sjukdom hindrades att sin tjenst förrätta, erhålla duglig person, som ville uppehålla befattningen mot åtnjutande endast af den ordinaries tjenstgöringspenningar; samt slutligen den omständigheten, att under de begge senaste årtiondena fordringarne på livets nödtorft och medlen för deras tillfredsställande ökats inom jemväl den klass, hvarur vaktmästarna vanligen rekryterades, hvilket haft till följd en höjning af lönerna för de med embetsverkens vaktmästare likställda befattningshafvande i enskilda inrättningar, och att det för förvärfvandet och bibehållandet i embetsverkens tjenst af dugliga och praktiska vaktmästare vore af vigt, att desses löneförmåner afpassades med hänsyn till det ökade väståndet hos de klasser, som intoge en med vaktmästarna i statens verk jemförlig samhällsställning, ehuru visserligen den säkrare ställning och den pensionsförmån, som desse senare åtnjöte, borde komma dem att åtnöjas med en något lägre aflöning än den, som tillföle med dem jemförliga personer i enskilda inrättningar.

I sitt utlåtande till Kongl. Maj:t hade statskontoret anfört, att, ehuru statskontoret ej kunde annat än i hufvudsak biträda de af general-tullstyrelsen till stöd för dess afstyrkande af löneförbättring åt styrelsens vaktmästare anförda skäl, som lika väl egde tillämpning i fråga om de statens vaktmästare i allmänhet, hvilkas aflöning faststälts efter år 1875, statskontoret dock ansett hvad å andra sidan andragits för en löneförhöjning måhända ej böra lemnas utan allt afseende. Särskildt syntes härvid enligt statskontorets förmenande böra beaktas den af flera myndigheter framhållna omständighet, att i följd af det jemförelsevis ringa

belopp, hvartill tjänstgöringspenningarna i de fall, der aflöningen vore delad i lön och tjänstgöringspenningar — hvilket, enligt hvad af det ofvan anförda framginge, vore förhållandet beträffande vaktmästarne inom samtliga nu ifrågakvarande verk med undantag af landförsvarsdepartementets kommandoexpedition, rikets allmänna kartverk samt patent- och registreringsverket — vore bestämda, svårighet lätt kunde uppstå att vid ordinarie vaktmästares sjukdomsförfall erhålla lämplig vikarie mot åtnjutande af allenast tjänstgöringspenningarna, hvarutöfver den ordinarie för sådant fall ej vore skyldig afstå något af sin aflöning. Statskontoret hölle af sådan anledning före, att den höjning af vaktmästarnes aflöning, som kunde anses böra ega rum, lämpligen borde utgå i form af tjänstgöringspenningar. Och då af samtliga här ifrågakvarande vaktmästare andragits samma skäl för erhållande af löneförhöjning, och någon fullständig utredning, hvarpå ett rättvist förslag till beviljande åt vaktmästarne hos de skilda myndigheterna af olika stora förhöjningsbelopp kunde grundas, ej nu förelåge, samt hvad af åtskilliga myndigheter anförts rörande ökad tjänstgöringsskyldighet för verkens vaktmästare i följd af tillkomsten af nya byråer eller divisioner hos verken snarare borde leda till en ökning af vaktmästarepersonalen hos dessa verk, ansåge statskontoret sig i detta sammanhang böra förorda utgående till vaktmästarne inom samtliga ofvanberörda verk af förhöjning till lika belopp, hvilket af statskontoret föresloges till 100 kronor för hvarje vaktmästare. Med bifogande af en tabell, upptagande antalet vaktmästare hos hvar och en af förenämnda myndigheter och den till vaktmästarne enligt gällande lönestater utgående aflöning, hemstälde därför statskontoret, att, i händelse Kongl. Maj:t skulle anse en löneförhöjning åt vaktmästarne med nyssnämnda belopp böra komma till stånd, Kongl. Maj:t täcktes till Riksdagen aflåta proposition om beviljande af höjning med vissa i utlåtandet särskildt angifna belopp.

Till hvad sålunda blifvit anfördt ansåge sig departementschefen böra lägga, att, ehuru ansökningar om löneförhöjning icke inkommit från vaktmästarne vid justitiekanslersembetet och jernvägsstyrelsen, hvad i fråga om öfriga, ofvan omförmälda vaktmästare blifvit anfördt äfven borde gälla beträffande den hos justitiekanslersembetet anstälde vaktmästare, som enligt gällande stat åtnjöte i lön 500 kronor och i tjänstgöringspenningar 300 kronor samt ett ålderstillägg efter fem år å 100 kronor, äfvensom beträffande förste vaktmästaren hos jernvägsstyrelsen, hvilken enligt aflöningsreglementet för tjänstemän och betjente vid statens jernvägar den 15 oktober 1897 åtnjöte fast arfvode med 1,100 kronor, deraf 800 kronor i lön och 300 kronor i tjänstgöringspenningar.

Öfriga vaktmästare vid jernvägsstyrelsen åtnjöte deremot aflöning efter andra, från de i allmänhet för vaktmästare vid statens embetsverk gällande afvikande grunder, hvarför om dem i detta sammanhang icke vore fråga.

Såsom af förestående redogörelse framginge, utgjorde de för vaktmästarne vid flertalet verk i hufvudstaden fastställda löneförmåner, för förste vaktmästare, der sådan funnes anställd, 1,100 kronor, deraf 300 kronor tjänstgöringspenningar, och för öfriga vaktmästare 800 kronor, deraf likaledes 300 kronor tjänstgöringspenningar, hvartill för sistnämnde vaktmästare komme ett ålderstillägg efter fem år å 100 kronor, så att aflöningsförmånerna för dem kunde komma att uppgå till 900 kronor.

Det kunde, enligt hvad departementschefen vidare anfört, visserligen icke sägas, att under den tid af omkring tjugu år, som förflutit efter det aflöningsförmånerna för vaktmästarne fastställdes, lefnadskostnaderna i allmänhet så stegrats, att de aflöningar, som på 1870-talet varit tillräckliga, af nämnda orsak numera skulle blifvit otillräckliga, likasom man äfven kunde anse, att den ökning i arbete, som otvifvelaktigt för vaktmästarne uppkommit ej mindre derigenom att, i bredd med göromålens tillväxt inom flertalet embetsverk, tjänstgöringstiden blifvit utsträckt, än äfven derigenom att afstånden inom hufvudstaden i följd af stadens snabba tillväxt väsentligt ökats, i icke ringa mån uppvägs af den lättnad i arbetet, som beredts vaktmästarne genom telefonens tillkomst. Men å andra sidan borde icke förgätas, att arbetsprisen under den senaste tjuguarsperioden i allmänhet betydligt stigit, så att, om än vaktmästarnes ekonomiska ställning, så vidt densamma berodde af aflönings storlek, till äfventyrs icke absolut taget kunde sägas vara sämre än den var, då aflöningen för tjugu år sedan fastställdes, den otvifvelaktigt vid jämförelse med de aflöningar, som numera åtnjötas utaf andra medlemmar af de arbetande klasserna, tedde sig såsom försämrad. Vid sådant förhållande kunde det icke förtänkas vaktmästarne, att de, såsom utgångne från och sjelfva tillhörande nämnda klasser, ansett sig ega fog framhålla billigheten deraf, att äfven de för sin del komme i åtnjutande af den inträdda lönestegringen. Det finge äfven medgifvas, att under nuvarande förhållanden en aflöning af 800 resp. 900 eller högst 1,100 kronor för befattningshafvande, hvilka hade sin tjänstgöringsort i hufvudstaden och på hvilka måste ställas vissa fordringar i afseende på klädedrägt m. m., vore ganska knapp, helst de nyssnämnda lönebeloppen och naturligen i synnerhet de högre bland dessa först kunde uppnås vid temligen framskriden ålder. För dem

bland vaktmästarne, som vore i tillfälle att bereda sig biförtjenster af det ena eller andra slaget, tillkomme visserligen härigenom ett tillskott i inkomsten, hvilket för åtskilliga bland dem kunde vara afsevärdt nog, men för många erbjöde sig endast i ringa mån tillfällen till dylik biförtjenst, och dessa tillfällen aftoge i regeln med tilltagande ålder.

Då departementschefen på grund af det sagda icke ansåge obilligt, att den inträdda stegringen i arbetsprisen äfven i någon mån måtte tillgodokomma de i egenskap af vaktmästare vid embetsverken i hufvudstaden i statens tjänst anställda arbetare, och i likhet med statskontoret samt flertalet öfriga i ärendet hörda myndigheter ansåge förbättringen i löneförmåner lämpligen böra bestämmas till 100 kronor för hvarje vaktmästare, kunde departementschefen likväl icke i fråga om den form, hvarunder nämnda löneförbättring borde utgå, ansluta sig till det af statskontoret med flera myndigheter framställda förslag om höjning af tjänstgöringspenningarne med sagda belopp. Det af statskontoret och åtskilliga andra myndigheter för valet af denna form för löneförhöjningen framhållna skälet, att det jemförelsevis låga belopp, hvartill tjänstgöringspenningarne blifvit bestämda, lätt kunde vålla svårighet att vid ordinarie vaktmästares sjukdomsförfall erhålla lämplig vikarie, kunde nemligen icke tillmätas vidare betydelse, då erfarenheten icke ådagalagt förefintligheten af någon mer afsevärd svårighet i antydda afseende. Lämpligare syntes vara, att den afsedda löneförhöjningen bereddes under form af ålderstillägg till lönen, hvarigenom förhöjningen komme att inträda vid en tid, då i regeln familjens tillväxt och småningom minskadt tillfälle till biförtjenster gjorde behovet af ökade inkomster mera kämbart, på samma gång som denna form för löneförbättringen äfven komme att medföra en behöflig höjning i pensionsbeloppet. Medan förste vaktmästare för närvarande icke åtnjöte något ålderstillägg och öfrige vaktmästare endast ett ålderstillägg att utgå efter fem år, skulle sålunda förste vaktmästare komma att åtnjuta ett ålderstillägg att utgå efter fem år och öfrige vaktmästare att utöfver det nuvarande, efter fem år utgående ålderstillägget åtnjuta ett andra ålderstillägg att utgå efter ytterligare fem år; och borde samtliga ålderstilläggen utgå under enahanda vilkor, som vore gällande i fråga om det för närvarande för vissa vaktmästare medgifna ålderstillägg. Af nuvarande vaktmästare redan tillryggalagd tjänstetid komme naturligen att räknas dem till godo i fråga om erhållande af de nya ålderstilläggen, likväl med den begränsning, som borde uttryckligen stadgas, att dessa ålderstillägg icke i något fall finge utgå före 1899 års början.

I en inom Första Kammaren väckt, till utskottets förberedande behandling jemväl öfverlemnad motion (n:o 17) har herr *G. Björlin* föreslagit, att Riksdagen, vid eventuelt bifall till Kongl. Maj:ts proposition angående förhöjning i de vaktmästarne hos åtskilliga statsmyndigheter tillerkända löneförmåner, måtte besluta, att äfven öfriga vid statens verk och inrättningar i Stockholm med lön eller arfvode anställda vaktmästare, deribland generalstabens, krigshögskolans, artilleristabens och öfverkommendantsexpeditionens i Stockholm, måtte komma i åtnjutande af sådan förhöjning i löneförmåner, som Kongl. Maj:t föreslagit, eller att efter fem års väl vitsordad tjenstgöring erhålla ett ålderstillägg af 100 kronor, att utgå från vederbörande hufvudtitels anslag till ålderstillägg, på sätt som Kongl. Maj:t i sin proposition till Riksdagen föreslagit för öfriga vaktmästare.

Hvad i det vid den föreliggande propositionen fogade statsrådsprotokoll anförts, anser utskottet icke innebära fullgiltiga skäl för beredande af den föreslagna förhöjningen i löneförmånerna för vaktmästarne hos vissa statsmyndigheter. Utskottet finner nemligen icke några ömmande omständigheter förefinnas för ett tillgodoseende af särskildt denna klass af löntagare. I statsrådsprotokollet antydes, att lefnadskostnaderna i hufvudstaden kunna anses under de tjugu år, som förflutit, sedan vaktmästarnes nuvarande löneförmåner fastställdes, hafva blifvit i någon mån stegrade. Utskottet hyser emellertid en mot denna uppfattning stridande mening. Men äfven om en sådan stegring må hafva uppstått, torde densamma, hvad vaktmästarne vidkommer, kunna antagas i allmänhet fullt motsvaras af ökade tillfällen till biförtjenster. — Att, på sätt i statsrådsprotokollet åberopas, den enskilde arbetsgifvaren ofta ser sig i stånd att betala högre aflöningar än dem, som kunna för arbete i statens tjenst bestås, torde, hvad vaktmästarne beträffar, utan tvifvel vara af långt mindre betydelse än i fråga om många andra af statens löntagare och sålunda icke särskildt vara för vaktmästarne en anledning till anspråk på förbättrade lönevilkor. Härvid torde i allt fall hänsyn böra tagas till de fördelar i afseende å tryggare ställning, pensionsrätt m. m., som statens tjenst erbjuder framför arbete hos enskilde; och att dessa fördelar högt uppskattas äfven af ifrågavarande samhällsklass, framgår af det stora antal sökande, som vid inträffande ledighet pläga anmäla sig till hithörande tjensters erhållande. Slutligen har utskottet velat erinra, att beslut om förhöjning i löneförmånerna för vakt-

mästarne vid statens verk i hufvudstaden otvifvelaktigt skulle framkalla framställningar om motsvarande löneförbättringar för deras vederlikar i landsorten, hvilka senare skulle kunna åberopa, att de i afseende å tillfällen till extra förtjenst äro i sämre ställning än hufvudstadens vaktmästare.

Då utskottet således icke anser sig kunna tillstyrka bifall till hvad Kongl. Maj:t i ofvanberörda hänseende föreslagit, följer deraf gifvetvis, att herr Björlins omförmälda motion ej heller kan af utskottet förordas.

Utskottet hemställer alltså,

- a) att Kongl. Maj:ts förevarande framställning icke må af Riksdagen bifallas; och
- b) att herr Björlins ifrågavarande motion följaktligen ej heller må föranleda någon Riksdagens åtgärd.

Stockholm den 15 februari 1898.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.

Reservation:

af herr *S. G. von Friesen*.